

A KORAI ISKOLAEELHAGYÁS RIZIKÓFAKTORAI

P-1

Szverle Szandra

SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: korai iskolaelhagyás; rizikófaktorok; szülők

A tanulmány a korai iskolaelhagyás rizikófaktorait mutatja be. A korai, végzettség nélküli iskolaelhagyás világszerte nagy figyelmet kiváltó probléma, mérséklése az Európai Unió 2020-ra kitűzött céljai között is szerepel. Az iskolaelhagyás megnevezést főként a nemzetközi szakirodalom használja, és a tanköteles életkorhoz közelebbi területre koncentrál, magyarul hagyományosan a lemorzsolódás volt elterjedtebb terminus. Bár a két fogalom nem tér el egymástól, oktatáspolitikai intézkedésekben gyakran a lemorzsolódás fogalmát használják. A korábbi kutatások már rámutattak arra, hogy a korai iskolaelhagyás komplex és hosszú folyamat, amiben szükséges figyelembe venni az egyéni és intézményi tényezőket egyaránt. Az egyéni tényezők között szerepet játszik a tanuló attitűdje, tanulmányi eredménye és szocio-ökonómiai státusza is. A korai iskolaelhagyókra jellemző a különböző okok által meghatározott alacsony motiváció, és az iskolai kudarcokkal párhuzamosan gyakran megjelennek a deviáns viselkedésformák, melyek az iskolából kilépve súlyosbodhatnak. Az intézményi tényezők között találjuk a család és az iskola kapcsolatát, ami meghatározza a tanulók életútját, előrehaladását. Hazánkban egyes iskolatípusokra különösen jellemző a korai iskolaelhagyás, legerősebben érintett a szakiskola. Ez az iskolatípus a rendszerváltást követően mindinkább a hátrányos helyzetű társadalmi rétegek gyermekeinek iskolájává vált. Tanulói összetételére tekintettel ennek az intézménytípusnak a szakmai képzés mellett az általános képzésre és felzárkóztatásra is nagy hangsúlyt kellene fektetnie. A problémák jelentős részét a diákok az általános iskolából hozzák magukkal, szókincsük gyenge, nem tudják megfelelően kifejezni magukat, helyesírási gondokkal küzdenek, írásbeli szövegalkotásuk nehézségekbe ütközik. Az Országos kompetenciamérés (OKM) 10. osztályos tanulóira vonatkozó adatai azt mutatják, hogy a szakiskolás diákok az olvasás, a szövegértés és a matematika tekintetében a legalacsonyabb képességszinttel rendelkeznek. Néhány általános iskolában halmozódik az évisméltó tanulók jelenléte is, akiknek életkoruk szerint már a középiskolában kellene tanulniuk. Szintén az OKM eredményei mutatják, hogy az általános iskolában jelen lévő, 15. életévüket betöltött tanulók igen nagy arányban teljesítenek alacsony szinten az olvasás és a szövegértés területén. Bár nemzetközi vizsgálatok rámutattak arra, hogy a korai iskolaelhagyás egy hosszú és többtényezős folyamat, mégis leginkább csak a szocio-ökonómiai státusz és a szülők iskolai végzettsége került előtérbe. Kevés szó esett a kortársak hatásáról és a pedagógusok szerepéről. A szociológiai tényezők mellett nagy figyelmet érdemel a diákok előzetes felkészültsége, különösképpen az alapkészségek fejlettsége. Prezentációmban azt mutatom be, hogy melyek azok a rizikófaktorok – mind egyéni, mind intézményes szinten –, amelyek a tanulót a korai iskolaelhagyásra készítetik.